

Innspill til ny styringsavtale med Enova

Prosess21 viser til regjeringens annonsering om innspill til ny styringsavtale med Enova om forvaltning av midler fra Klima- og energifondet. Vi takker for muligheter til å gi innspill til ny styringsavtale.

Prosess21 skal gi strategiske råd og anbefalinger om hvordan Norge best kan få til en utvikling i retning av minimale utslipp fra prosessindustrien i 2050, og samtidig legge til rette for bærekraftig omstilling, vekst og verdiskaping. Prosessindustrien inngår i regjeringens satsing - Grønt Industriløft. Prosess21 fikk [nytt mandat og styringsgruppe](#) fra Nærings- og fiskeridepartementet i februar 2024. Nærings- og fiskeridepartementet og Klima- og miljødepartementet har observatører i styringsgruppen. Dette innspillet er behandlet av den nye styringsgruppen.

Enova er et svært viktig virkemiddel for reduksjon av klimagassutslipp fra industrien. Prosess21 stiller seg bak innspillene fra Norsk Industri, men ønsker i tillegg å minne om relevante punkter som kan gi føringer for den neste avtalen med Enova.

Dagens avtale gir ulike delmål for å kutte utslipp i ikke-kvotepiktig industri og fremme teknologiutvikling. Vi har nå kort tid for nødvendig klimaomstillingen. Fra Miljødirektoratets rapport [Et 2035-bidrag som sikrer omstilling nasjonalt](#)¹ beskrives hvordan større industribedrifter med utslipp er dekket av EUs klimavotesystem (EU ETS) og at kvotesystemet ikke er laget for å fungere alene. Det er derfor unaturlig å sette mål avhengig av om bedriftene er underlagt ETS eller ESR.

Enova er og vil bli et viktig instrument for å kunne redusere klimagassutslipp og bidra til å bedre kraftbalansen i tiden fremover. Engangstilskudd gjennom budsjettforhandlinger gir ikke nødvendige langsiktige perspektiver for arbeidet. Vi ser naturlig nok positivt på bevilgninger rettet mot punktutslippsprogrammet (som i forliket for 2024), men ser gjerne at det er større og langsiktige midler som er førende for Enovas rammer.

- Enova er underlagt statsstøttereguleringen i EØS avtalen som innebærer å få godkjenning av Eftas overvåkningsorgan (ESA) og de benytter i hovedsak de alminnelige gruppeunntakene (GBER). Vi observerer at flere EU-land også får godkjenning gjennom såkalte forhåndsgodkjente ordninger som baserer seg på CEEAG-retningslinjer. Men dette er støtte som må notiseres til ESA og godkjennes før den kan iverksettes, og som da nødvendigvis i.) tar tid, har ii.) har strenge krav til konkurranse og krever iii.) rangering basert på kostnadseffektivitet. Store teknologiprosjekter oppleves utfordrerne knyttet til finansieringsløsning ettersom det er få markedsaktører, ofte "One-of-a-kind" teknologi og derfor utfordrerne å utlyse konkurranse. Vi tror at det i økende grad vil være behov for store utslippskutt med betydelig investerings og driftstøtte (se punkt om EU under) og mener Enova må kontinuerlig følge utvikling på notiserte ordninger i andre EU-land og tilpasse slike til norske forhold.
- Enova og eierdepartementet bør følge utviklingen i EU knyttet til revisjon av kvotehandelssystemet (ETS), Karbongrenseskatt (CBAM) og karbonhåndteringsstrategien og gjennom dette følge utviklingen i EU om nye støtteordninger. Dette må ses i lys av at Norge har en annen landbasert utslippssammensetning sammenlignet med EU. Norsk landbasert industri har relativt sett høyere utslipp knyttet til metallproduksjon enn EU og det kan være behov for særnorske ordninger. Det at Norge leverer flere materialer som befinner seg på EUs liste over kritiske og strategiske råmaterialer bør ivaretas og argumenteres for under notiseringsprosesser.
- Klimakutt i industrien dreier seg om noen titalls bedrifter rundt i landet som har store utslipp. For å kutte utslipp i disse bedriftene kreves langsiktige virkemidler med forutsigbarhet. Ofte er bedriftene konkurranseutsatt og har svært begrenset mulighet til å overføre økte kostnader gjennom pris – mao. er de utsatt for karbonlekkasje. Teknologi som løser klimautslippet hos den enkelte aktør er ulikt, samtidig som lokasjon og kamp om kapitalmidler internt i bedriftene varierer. Dette står i kontrast med CEEAG-

---

¹ Se side 45

retningslinjer som krever strenge krav til konkurranse. Klimapartnerskap med prosessindustrien kan være et forum for å få frem mer dynamikk i dialogen mellom bedriftene og eierdepartement.

- Mange produksjonsprosesser er i utgangspunktet utslippsintensive. Kortsiktig løsning for flere aktører er karbonfangst og lagring. Vi opplever at Enova har redusert kravet til innovasjonshøyde slik at flere prosjekter kan modnes frem og i større grad ta i bruk "kjent" teknologi. Bruk av kjent teknologi oppleves av mange bedrifter som betydelig innovasjonshøyde. Enova bør være en tilrettelegger slik at flere bedrifter kan modne frem prosjekter.
- Parallelt jobber flere bedrifter med utvikling av alternative null og lav-utslippsprosesser. Det er store finansielle og teknologiske løp. Miljødirektoratet beskriver i [Klimatiltak i Norge Kunnskapsgrunnlag 2024](#)² hvordan virksomhetene har liten tid til å gjennomføre teknologiutviklingsprosjekter for grunnleggende ny prosess teknologi. Denne typen teknologiutviklingsløp kan gjerne ta 10–15 år eller mer før industrialisering kan være aktuelt. Det kan være hensiktsmessig å "kollapse" de ulike prosjektfasene inn i hverandre i slike prosjekter. Et slikt prosjektløp bør kunne gis langsiktig støtte gjennom Enova etter avtale med relevante bedrifter om milepæler og leveranser.
- Industrien har betydelig potensiale for kraft og varme produksjon gjennom energitiltak på bedriftene. Nye utvidede prosjekttildelingsrammer har blant annet ført til at Enova har utlyst Store klima- og energisatsinger i industrien. Hvis dette kan føre til økt kraftproduksjon og bedre energiutnyttelse på steder det ikke er behov for nettutbygging så bør det gis insentiver for å realiseres.
- Industrien har ofte mye fjernvarme tilgjengelig, men har ikke avtager for varmen. Enova bør også har bygge opp under ny virksomhet som kan ivareta slik fjernvarme og industriell symbiose. Det mangler gode næringsrettede virkemidler for sirkulær økonomi i investerings-/markedsintroduksjonsfasen. Dette taler for at Enova må kunne gi risikoavlastning til prosjekter som bidrar til avfallsreduksjon, økt ressursutnyttelse av avfall og biprodukter selv om ikke utslippsreduksjoner nødvendigvis kommer i Norge. Det må derfor legges til grunn et globalt perspektiv, der miljøforbedringer kan realiseres i verdikjeden for lavutslippsprodukter.

Med vennlig hilsen

Lars Petter Maltby

Direktør for Prosess21

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskreven signatur.

---

² Se side 74-75